

STAVOVI

priroda, porijeklo i promjena stavova.

FAKULTET POLITIČKIH NAUKA

JAVNO MNJENJE

DOC.DR ZLATKO VUJOVIĆ

Šta su stavovi?

Stavovi su jedan od ključnih pojmova u sociologiji i psihologiji. Oni predstavljaju vrednovanje/procjenu/evaluaciju ljudi, objekata, ideja i događaja, tj. naša mišljenja o tome što je dobro, loše, poželjno, nepoželjno i sl.

Stavovi se sastoje od tri ključne komponente: (1) kognitivne, (2) afektivne i (3) bihevioralne.

1. **Kognitivna komponenta** (spoznajno zasnovani stavovi) odnosi se na uvjerenja koja imamo o nekom objektu ili temi. Na primjer, ako netko ima stav o klimatskim promjenama, kognitivna komponenta njegovog stava bi se sastojala od uvjerenja da postoje klimatske promjene, odnosno da ne postoje klimatske promjene.

2. **Afektivna komponenta** (emocionalno zasnovani stavovi) odnosi se na emocije koje osoba osjeća prema objektu ili temi. Na primjer, ako osoba ima pozitivan stav prema održivom razvoju, afektivna komponenta njegovog stava bi se sastojala od pozitivnih emocija poput zadovoljstva, veselja ili simpatije.

3. **Bihevioralna komponenta** (ponašajno zasnovani stavovi) odnosi se na ponašanje koje osoba pokazuje prema objektu ili temi. Na primjer, ako netko ima pozitivan stav prema održivom razvoju, bihevioralna komponenta njegovog stava bi se sastojala od ponašanja poput recikliranja, kupovine proizvoda s održivim izvorima ili sudjelovanja u aktivnostima koje promiču održivost.

Stavovi su važni u politici, marketingu, socijalnom ponašanju i drugim područjima društva, jer oni utiču na naše odluke, postupke i ponašanje. Također, stavovi se mogu mijenjati kroz različite strategije i procese, što može uticati na našu percepciju i ponašanje prema određenim objektima ili temama.

Hijerarhija stavova

Hijerarhija stavova je koncept iz psihologije koji se odnosi na način na koji ljudi organiziraju svoje stavove o određenoj temi. Hijerarhija stavova podrazumijeva da postoje različiti nivoi na kojima se stavovi mogu formirati, od najviše do najniže razine. važnosti.

VRIJEDNOSTI - Na vrhu hijerarhije su "vrijednosti", koje su najvažniji i najopštiji oblici stavova. Vrijednosti su duboko usađene i odražavaju naše najvažnije uvjerenja o tome što je dobro ili loše, važno ili nevažno u životu. Vrijednosti se teško mijenjaju i najstabilnije su u odnosu na druge oblike stavova.

UVJERENJA - Ispod vrijednosti su "uvjerenja", koja se temelje na našim vrijednostima i odražavaju naše mišljenje o konkretnim pitanjima i temama. Uvjerenja su manje opšta od vrijednosti i mogu se promijeniti uz dovoljno uvjerljivih argumenata i dokaza.

SUDOVİ / MIŠLJENJA - Najniža razina u hijerarhiji su "sudovi" ili "mišljenja", koja su najkonkretniji oblik stavova. Sudovi se temelje na uvjerenjima i odražavaju naše mišljenje o konkretnim situacijama, ljudima i događajima.

Hijerarhija stavova sugerira da promjena na višim razinama može biti teža i manje trajna od promjene na nižim nivoima. Na primjer, promjena vrijednosti može zahtijevati duboku introspekciju i vremenski duži proces, dok promjena sudova može biti jednostavnija i brža.

Šta su vrijednosti?

Vrijednosti su osnovni koncept u sociologiji i psihologiji, koji predstavljaju apstraktna uvjerenja o tome što je važno, ispravno ili poželjno u životu.

One su vrsta evaluacije, a razlikuju se od ostalih stavova po tome što se odnose na opšte uvjerenje o onome što je bitno ili vrijedno u životu, a ne na specifične objekte, osobe ili događaje.

Primjeri vrijednosti su sloboda, jednakost, vjera, obitelj, ljubav, uspjeh, poštenje i sl. Vrijednosti se često smatraju ključnim za formiranje identiteta i kulture društva. One mogu utjecati na naše prioritete, ponašanje i odluke u životu.

Vrijednosti se mogu formirati tokom života kroz proces socijalizacije, tj. kroz interakciju s drugima i okolinom. One su duboko usađene i često se smatraju stabilnijima i manje podložnima promjenama u odnosu na stavove.

Vrijednosti se često dovode u vezu s osobnim uvjerenjima, identitetom i ciljevima, te mogu utjecati na naše dnevne odluke i životne ciljeve. Kako se životne okolnosti mijenjaju, tako se mogu mijenjati i vrijednosti koje su nam važne.

Vrijednosti su važne u različitim područjima društva, uključujući politiku, religiju, obrazovanje i poslovanje, jer utječu na našu percepciju svijeta, ponašanja i odluka.

Kako se mijenjaju vrijednosti?

Vrijednosti se formiraju tijekom života kroz proces socijalizacije, tj. kroz interakciju s drugima i okolinom. One su duboko usađene i odražavaju naše najvažnije uvjerenja o tome što je dobro ili loše, važno ili nevažno u životu. Kao što smo već spomenuli u prethodnom odgovoru, vrijednosti se nalaze na vrhu hijerarhije stavova, što znači da su najstabilniji i najopštiji oblici stavova.

Postoje različiti faktori koji mogu utjecati na formiranje i promjenu vrijednosti. Neke od njih uključuju:

1. Porodica: Naše vrijednosti se često formiraju kroz interakciju s porodicom i njenim vrijednostima. Od roditelja, djeca mogu naučiti što je važno, što je prihvatljivo, a što nije.
2. Škola: Školski programi također mogu oblikovati vrijednosti, a nastavnici i profesori mogu biti uticajni u tom procesu.
3. Religija: Religijske zajednice i vjera mogu uticati na formiranje i promjenu vrijednosti.
4. Mediji: Mediji imaju uticaj na društvene norme i vrijednosti, a kroz masovne medije se prenose poruke o tome što je važno u životu.
5. Iskustvo: Iskustvo može uticati na promjenu vrijednosti. Kada doživimo neku životnu situaciju, možemo naučiti nove stvari o sebi i o svijetu oko nas, što može dovesti do promjene vrijednosti.

Promjena vrijednosti može biti dugotrajna i složena, jer su one usko povezane s našim identitetom i osobnošću. Međutim, promjena vrijednosti može se dogoditi kada osoba osjeti kognitivnu disonancu - tj. kada postoje proturječnosti između vrijednosti koje osoba ima i stvarnosti koju doživljava. Tada se osoba može odlučiti mijenjati svoje vrijednosti kako bi se uskladila s novim spoznajama ili životnim iskustvima.

Šta su uvjerenja?

Uvjerenja su jedna od ključnih vrsta stavova, a predstavljaju naše kognitivne (saznajne: opažanje, mišljenje, pamćenje, učenje...) procjene o određenom objektu, osobi, temi ili situaciji. Ona se sastoje od naših uvjerenja o tome što je istina ili što je vjerojatno, na temelju našeg iskustva, znanja i obrazovanja.

Uvjerenja su važna jer utiču na našu percepciju svijeta oko nas, naše misli i osjećaje, te mogu uticati na naše stavove i ponašanja. Primjerice, ako netko vjeruje da je održivi razvoj važan za budućnost planete, to će vjerojatno uticati na njihov stav prema politikama koje promovišu održivost i ponašanja poput recikliranja ili kupovine proizvoda s održivim izvorima.

Uvjerenja se mogu temeljiti na različitim izvorima, uključujući iskustvo, obrazovanje, kulturu i društvene norme. Uvjerenja se mogu mijenjati kroz procese učenja, iskustva i komunikacije.

Uvjerenja su važna za razumijevanje ljudskog ponašanja i interakcija u društvu. U društvima s različitim kulturama, uvjerenja mogu biti različita, što može uticati na različite stavove i ponašanja. Stoga, razumijevanje uvjerenja je važno za razumijevanje društvenih i političkih problema u svijetu.

Šta su sudovi ili mišljenja?

Najniža razina u hijerarhiji stavova su "sudovi" ili "mišljenja". Oni se sastoje od relativno jednostavnih procjena o nekom objektu, osobi, temi ili situaciji. Ovaj nivo uključuje različite vrste mišljenja, od procjeni o pojedinim aspektima objekta ili situacije, do opštih mišljenja o tome kako objekat ili situacija izgleda.

Na primjer, neka osoba može imati mišljenje da je pizza ukusna, a neka druga osoba može imati suprotno mišljenje. Ova mišljenja mogu biti utemeljena na iskustvu, kulturi, obrazovanju, predrasudama i drugim čimbenicima.

Sudovi ili mišljenja su relativno površni oblici stavova, te se često mijenjaju na temelju novih iskustava i saznanja. Oni su manje stabilni od stavova na višim razinama u hijerarhiji, te su podložniji utjecaju društvenog okruženja.

Sudovi ili mišljenja su važni jer utječu na naše svakodnevne odluke i ponašanja. Na primjer, naši mišljenja o hrani, modi, glazbi, filmovima i drugim predmetima mogu utjecati na naše potrošačke navike i kulturne preference.

Kako se mijenjaju stavovi

Stavovi se mogu mijenjati na različite načine, ovisno o nivou hijerarhije stavova i drugim faktorima koji utiču na formiranje stavova. U nastavku su neki od načina na koje se stavovi mogu mijenjati:

1. Kognitivna disonanca: Kada se pojave protivriječnosti između stavova, uvjerenja i ponašanja, to može dovesti do kognitivne disonance. Osobe će se osjećati nelagodno kada imaju protivrječne stavove ili ponašanja, što može motivirati promjenu stavova kako bi se smanjila ta nelagoda.
2. Socijalizacija: U obitelji, školi i društvu, ljudi su izloženi različitim vrijednostima, uvjerenjima i kulturama koje mogu uticati na formiranje njihovih stavova. Različite vrste socijalizacije mogu biti pozitivne ili negativne, a neke mogu dovesti do promjene stavova.
3. Komunikacija: Komunikacija je važan faktor u promjeni stavova. Osobe mogu biti izložene različitim argumentima i dokazima koji mogu promijeniti njihove stavove. Komunikacija se može odnositi na bilo koji oblik komunikacije, uključujući medije, političke kampanje, osobne razgovore, i druge oblike komunikacije.

Kako se mijenjaju stavovi

4. Iskustvo: Osobe mogu mijenjati svoje stavove putem iskustva, bilo kroz osobna iskustva ili kroz promatranje iskustava drugih. Osobe mogu naučiti o novim stvarima koje mogu uticati na njihove stavove.
5. Novi informacije i znanje: Dobivanje novih informacija i znanja o određenoj temi može dovesti do promjene stavova. Informacije koje su protivne trenutnim stavovima mogu dovesti do promjene stavova.
6. Kontekst: Kontekst u kojem se stavovi formiraju može uticati na promjenu stavova. Na primjer, u kriznim situacijama ljudi mogu promijeniti svoje stavove zbog promjena u kontekstu ili okruženju.
7. Promjene u skupinama: Promjene u skupinama mogu uticati na promjenu stavova. Na primjer, ako se osoba priključi novoj skupini, moguće je da će se stavovi osobe promijeniti kako bi se uklopili u novu skupinu.

Sve ove strategije mogu utjecati na promjenu stavova, ali promjene stavova ne moraju se dogoditi uvijek i ne moraju biti trajne. Često, proces mijenjanja stavova može biti dug i slože